

UPRAVNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (stara I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50, mesečna K 1.50; za Nemčijo celoletno K 21.00; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 30.—.

Posamezne številke po 6 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna politivrtica 20 vin., pogojen prostor 25 vin., poslana in razglaš 30 vin. — Inzerate sprejema upravništvo. Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštarne proste.

Štev. 218.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 26. februarja 1912.

Leto II.

Adijo svetniki.

Včeraj so krščanski delavci, ki hodijo v katoliške cerkve, slišali nekrščanske besede: po vseh kranjskih cerkvah je bil prebran pastirski list, ki odpravlja v ljubljanski škofiji sedem praznikov v letu. Svečnica, dan sv. Jožefa, Marijinega oznanenja, Marijinega rojstva, velikončni in binkoštni ponedeljek in drugi božični prazniki ne bodo več posvečeni prazniki, temveč navadni dnevi hlapčevskega dela. S tem škofovski odlok je ugodno pozivu papeževemu, ki je že lani začel srdito vojno proti svetnikom in svetnicam božjim.

Če papež, če škofje mislijo, da izhajajo tudi brez svetnikov, je to njih stvar, v katero se delavstvo ne vtiha. Če pomečejo vse v modernem času itak močno zaprta svetnike z altarjev, če pohodijo stare cerkvene tradicije in izrujejo med katoličani močno ukoreninjeno čestitko svetnikov, se delavstvo ne bo prav nič vznemirjalo in spotikalo. Zakaj svetniki so bili delavstvu že sedaj postranska stvar pri prazdnih kakor birmancem škofovo mazilo. Delavstvo je videlo v praznikih oproščeneje od kapitalistične robe, redko sejane odmore, ki delavski človek pozablja na vsakdanje bridkosti proletarskega življenja, ko je za kratek čas odložil težko breme kapitalistične tlake in mislil nase, na ženo in na svoje otroke.

Teh praznikov, dni odpočitka in razvedrila, je sedaj konec. Škof je po nalogu iz Rima podaljšal delavskim trpinom njih trpljenje za sedem dni v letu, s svojim odlokom jim je zagrmil sedem lepih in svetih trenotkov, ki so bili kakor mejniki v delavskem koledarju, od katerih in do katerih so se šteli tedni in dnevi, sedem kratkih trenotkov, ko se je pregnana delavska mašina, upeljana črna živina izpremenila v — človeško bitje.

Cerkvena instanca, ki je s takim nezaslišanim udarcem iznenadila delavstvo, navaja tudi motive za svoje zlo dejanje. Eden najbolj hinavskih, eden najbolj zlaganih je ta, da rastoča druginja ne dopušča delavcem, da bi tako pogosto prenehali s svojim delom.

Papež in škof nista vprašala delavskih organizacij, če je odprava praznikov delavskim interesom ugodna. Samolastno, na svojo pest sta zadušila praznike, potem pa sta skušala svoje proti delavstvu naperjeno dejanje pokriti z lažljivo frazo, izpremeniti občutljivi udarec po delavskem obrazu v gladečo, božajočo kretinjo.

Kaj je posledica tega cerkvenega odloka? Delavstvo bo tlačnilo sedem dni več na leto. Papež in škof pripovedujeta, da vsled rastoče druginje delavci ne smejo več toliko počivati kot doslej. Ali je le kapljica resnice v teh besedah? Delavstvo s tedensko in z mesečno plačo, velika armada kmečkega delavstva in domaćih poslov, trgovski nastavljenici, učitelji in vse kategorije uradništva bodo ohranili vsled odprave praznikov svoje dosedanje plače, ki se v rastoči druginji kar izgubljajo, pomnoži pa se jim delo za sedem dni v letu. Kapitalističnim delodajalcem več profita, delavcem več dela ob enaki plači — to je efekt te krščanske socialne politike.

Ampak poleg delavstva s tridimi tedenskimi plačami — tako bodo trdili katoliški sofisti — so se ogromne množice mučnikov akord-

nega dela, velike mase na dan plačanih delavcev, tem nudijo cerkveni odlok priložnost, da sedem dni več otrpevajo v preganem delu. Veeč zaslužka obeta tem trpinom škofovski ferman — na račun zdravja, na račun življenjskega veselja in na račun človeškega dostojanstva. Ampak večji zaslužek, ki ga obeta tem delavskim kategorijam cerkvena »reforma« je le sleplina prikazen. Zakaj cerkveni odlok ukazuje pač kapitalističnim helotom, da bodo več delali in manj počivali, a ne odpira novih priložnosti za delo. Vsled cerkvenega odloka bo moral posamezen delavec delati po sedem dni več na leto, ampak gradilo se ne bo vsled te odredbe nič novih železnic, cest in kanalov, nič novih mostov se ne bo zidalo, nič novih hiš postavilo. Zato pa ne bodo imele opekarne, mizarstva podjetja nič več dela, papirnice ne bodo vsled novega odloka izdelale nič več papirja itd. Potreba dela bo ostala enaka, pač pa bo to delo opravilo znatno manjše število delavcev kakor doslej, ogromne procesije delavstva bodo romale na cesto, rezervna armada s katero ponižujejo delavsko mezdno, bo izdatno narasla. V podjetjih se bo prav krepko zbudila slast, da skrijajo mezdo, zakaj pred tovarno, pred delavnico bo stalo celo jezero rok brez dela, celo jezero ljudi, ki imajo izbirati med poginom od gladi in med še tako sramotno plačanim delom, ki jih za silo obvaruje smrti za plotom. Trajen efekt škofovskega odloka bo za delavce od dneva in v akordu: več dela in manj plače!

Eh, časi se izpreminjajo in zemlja se vrti! V svoji mladosti je rimska cerkev v obrestih — njih realna podlaga je kapitalistični profit — gledala oderuštvo in rop, in kdor je jemal obresti, ga je pregnala s težko kaznijo. Ampak časi se izpreminjajo in zemlja se suče! Kar je cerkev prekinjala v mladih letih, v starosti blagoslovila, in kar je sežigala, danes obžuje. Svetnike meče z altarjev in postavlja na njih mesto zlatega teleta, vernike vodi iz božjih hramov od službe božje in jih naganja v rudnike in tovarne na kapitalistično roboto. Kapitalizem je spravljal pod svoj jarem tudi najmočnejšo moralno silo sveta, kakor katoliški spis bobneče imenuje rimska cerkev, in iz tolmačice besede božje je naredil svojo agencijo.

Kakor da bi jih s curkom mrzle vode polil, tak je učinek škofovskega odloka na delavce, ki so se dali mamiti in motiti s krščansko-socialnimi besedami. Kakor razočaranje je prišlo to dejanje, ki je z vso razločnostjo pokazal, da je rimska cerkev z njeno hierarhijo le pokorno orodje, ki ga kapitalizem poljubno uporablja za svoje načrte in nakane, da njima delavstvo od krščanske cerkve nič več pričakovati in da se ne more nanjo nič več zanašati.

Delavske organizacije je postavil cerkveni odlok v težak položaj. Z bojem za delavske praznike, za delavske počitnice bodo morale braniti delavsko zdravje, delavsko življenje, zdravje in življenje delavskih rodbin, odvrčati od delavstva neizmerno škodo, ki mu grozi od tega cerkvenega atentata!

Poslajte naročnino, če je še niste!

Pred generalno stavko.

London, 22. februarja.

V torek, 27. februarja se odloči, če stopijo s 1. marcem angleški rudarji v splošno stavko; po dosedanjem položaju se to ne more preprečiti drugače kakor če izpolnijo delodajalci zahteve organizacije. Do tega trenutka še ne kažejo dobre volje za to. Splošno mnenje je to, da je stavka neizogibna. Odgovorni pa bodo delodajalci in z njimi vred angleška vlada. Posledice si bodo morali oboji pripisati sami. Kakšne bodo posledice, se ne da proročati. Nikakor pa ni preveč rečeno s trditvijo, da bo stavka, če se ne spametujejo podjetniki zadnji hip, učinkovala kakor revolucija in sicer kakor revolucija, zoper katero je vlada brez moči.

O grozečem boju in o njega povodu se je pisalo in javljalo toliko različnega, da mora biti čitatelj, ki ne pozna razmer, ve zmeden. Podjetnikom je leželo na tem, da bi pripravili delavstvo ob simpatije javnosti, kar mislijo doseči s poročili, o katerih se ne more reči nič drugega, kakor da se ne vjemajo z resnico. Za delavstvo je malega pomena, kaj trosilo kapitalisti v svet, zakaj zanašati se morajo le na svojo moč in solidarnost proletariata; oboje jim je zagotovljeno in zato so vpricho zateznanjavanja situacije enako hladnokrvni kakor vpricho kapitalističnih pretenj.

Meseca januarja so rudarji v organizaciji glasovali. 445 tisoč glasov je bilo oddanih za splošno stavko, 115 tisoč pa proti. Podjetniki bi storili veliko napako, če bi se zanašali na teh 115 tisoč glasov, misleči, da pojdejo ti delavci na delo, ko bodo drugi v stavki. Videti je, kakor da bi to bilo v njihovi kalkulaciji; ali tedaj

je ves račun napačen. Glasovanje proti generalni stavki ni bilo glasovanje proti zahtevi; gotovo je, da so nekateri imeli pomisleke zaradi dobe, drugi so želeli, da se zvišajo zahteve, nekateri pa sploh nikdar ne glasujejo za stavko. Toda kadar izbruhne je neizogibno splošna, ker ima načelo, da se mora v takih rečeh manjšina ukloniti večini, pri angleških rudarjih absolutno veljavno in ker nimajo rudarji nobene »a povoda, da se ne bi pridružili stavki. Solidarnost delavcev se pri angleških rudarskih stavkah nikdar ne krši, kar je podjetnikom iz dolgoletnih izkušenj dobro znano. Stavkokazov v takih slučajih ni dobiti. Niti pri parcelnih štrajkih jih delodajalci ne iščejo, ker vedo, da jih ne bi našli.

Predmet boja, ki je tudi v tej deželi velikih štrajkov doslej še brez primere, je zelo enostaven; zahteva delavcev obsega le to, kar jim gre ne le po idealni pravici, temveč tudi po veljavnih pogodbah. Rudarji zahtevajo zagotovljeno minimalno plačo. Ta je razun dveh revirjev: Northumberland in Durham povsod vpeljana potom pogodbe. Minimalna mezda ni povsod enaka in se tudi časovno izpreminja po padanju in dviganju cene premoga. Določajo jo od slučaja do slučaja spravn iuradi, v katerih so delavci in delodajalci enakomerno zastopani. Minimalna mezda se sestavlja iz temeljne plače, ki je trajno preračunljiva po povprečni plači gotovega leta, in iz procentualne doklade, ki se izpreminja. V najboljšem revirju ne sme doklada pasti izpod 50, v najslabšem ne izpod 37.5 odstotkov; če poraste cena premoga, se mora doklada zvišati.

Ta minimalna plača pa je za veliko število delavcev imaginarna, ker ostaja na papirju, v resnici je pa delavec ne doseže. Kopaču se plačuje premog v praksi po produkciji; vsa tona, ki ji spravi na dan, se odvaga pod kontrolo delavskega zastopnika. Vse bi bilo v redu, če bi se premog povsod enako kopal. Toda če zadene rudar na takozvano težko mesto, mora pač enak in še težje delati, ne more pa producirati toliko premoga kakor na dobrih mestih, pa vsled tega tudi ne doseže normalne plače. Rudar opravlja tedaj neplačano delo. Enake razmere nastanejo tudi, če pride voda v jamo, če se kaj sesuje, sploh ob vsaki oviri obrata.

Taki slučajni niso redki. Četrtnina vseh rudarjev na Angleškem je v neznosnem položaju, da ne more ob največjem trudu doseči pogojenega zaslužka. Zaradi tega je zadnji občni zbor rudarske organizacije, ki šteje več kakor šeststotisoč članov, v Southportu sklenil, da se ima vpeljati personalna minimalna plača, z drugimi besedami, da se mora vsakemu rudarju »garantirati« desega minimalne mezde. Na podlagi tega sklepa so se vodila dolga pogajanja s podjetniki, ostala pa so brezuspešna, ker so se delodajalci takoj postavili na negativno stališče. Njih taktika je bila različna. Na Škotskem in v Južnem Walesu so se postavili na stališče, da je zahteva v nasprotju z doslej veljavno pogodbo, ki še ni potekla in so odklonili vsako pogajanje. Izvor je jalov; zahteva ima le namen pribaviti obstoječi pogodbi popolno veljavo.

Potem so se podjetniki izgovarjali z lenobo delavcev, češ da je nemogoče plačevati zahtevano minimalno mezdo, če delavci iz lenobe ne producirajo dovolj. (Ta modrost je tudi našim rudarjem dobro znana. Op. ured.) Or-

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalje).

Ali zdaj je malce vztrepetal; med razvalinami sta se pokazala dva karabinijera, katerih ni bil niti opazil, v tej puščavi. Kraj ni bil varen, zato so oblasti celo podnevi diskretno pazile na turiste. Potem je opazil še nekaj, kar ga je osupnilo. Uzrl je duhovnika starca visoke rasti v črnem talarju z rdečimi obšivki in rdečim pasom, in na svoje začudenje ga je spoznal za kardinala Boccanero. Zapustil je bil cesto in je počasi korakal po ruši med visokim lenežem in velikim osatom; glavo je imel sklonjeno in je bil tako zatopljen v misli, hodeč med razvalinami grobov, katerih se je dotikala njegova noga, da ni niti opazil mladega duhovnika. Ta se je vpludno odvrnil; bil je ves osupel, da ga je videl tukaj povsem samega in tako daleč od Rima. Potem pa je uganil vzrok; za nekim poslopjem je namreč opazil težko, z dvema vranecema naperjeno kočijo in negibno poleg nje čakajočega lakajja v temni livrji, v tem ko ni voznik niti zapustil svojega sedeža. Spomnil se je, da se morajo kardinali, ker ne smejo v Rimu deš hoditi, voziti v kampanjo, če si hočejo privoščiti nekoliko gibanja. Ali kakšno ponosno zalovanje, kakšna osamela, takorekoč odločena veličina je obdajala tega velikega, sanjarskega starca, kneza med ljudmi in pri Bogu, ki je moral hoditi v puščavo, med grobove, da je mogel vdihavati nekoliko večernega zraka!

Pierre je prebil že dve dolgi uri med grobovi; mrak se je že spuščal z neba in bil je še priča čudovitega solnčnega zahoda. Na levi se je od rumenega vodovodnega oboka presekana v djalavi od albanskih, v lahkotnem rožnatem vzduhu se razblinjajočih gora zagrajena kampanja temnosivo pojavljala; na desni, proti morju pa je zapadalo solnce med malimi oblaki, za pravim otočjem zlata, ki je posulo ocean ugasle žerjave. In vrh te neskončne plane črte kampanje ni bilo nič drugega — nič razun tega z-

rubini prepreženega safirnega neba. Nič družega — ne griča, ne črede, ne drevesa. Nič razun črne silhete med grobovi stoječega kardinala Boccanero, ki se je močno povečana odražala od zadnjega škrlatnega solnčnega žara.

Zgodaj jutraj se je Pierre v mrzlični želji, da bi videl vse, vrnil v Via Appia, hotoč pogledati katakombe svetega Kaliksta. To je najznamenitejša krščanska pokopališče, in tukaj je tudi več papežev iz prvih časov pokopanih. Med oljkami in cipresami se gre navkerber po vrtu, napol obžganem od solca, pa se pride do borne koče iz desek in malte, v kateri so napravili malo prodajalno za verske predmete; tukaj pa so moderne stopnice, po katerih se gre primeroma udobno navzdol. Pierre je bil vesel, da je našel tukaj francoske tapiste, ki morajo čuvati te katakombe in jih kazati turistom. Pravkar se je frater pripravljaj, da bi šel z dvema francoskima damama, materjo in hčerjo, dol. Hči je bila dražestno mlada, mati še vedno zelo lepa. Obe sta se smehljali, četudi nekam plašno, ko je menih prižgal dolge, temne sveče. Imel je zgrbljeno čelo, široke, krepke čeljusti trmatega vernika, njegove bledosvetle oči pa so izražale otroško nedolžnost njegove duše.

»O, gospod abbé, ravno prav prihajate... Če dami ne ugovarjata, se nam lahko pridružite. Trije bratje so namreč že z obiskovalci doli, torej bi morali predolgo čakati... V dobi najobilnejšega potovanja smo.«

Dami sta vpludno prikimali, on pa je dal duhovniku dolgo, ozko svečo. Niti mati niti hči nista mogli biti pobožni, zakaj postrani sta pogledali na črni talar svojega spremljevalca in sta postali nenaodoma resni. Družba je šla dol in je dospela do nekakšnega zelo tesnega hodnika.

»Pazita, moji dami,« je ponavljal menih, osvetljujoč tla s svojo svečo. »Hodite počasi; tukaj so grčki in opolzka mesta.«

Potem je začel razlagati z jasnim glasom in z močjo izredne gotovosti. Pierre je molče prikorakal dol; grlo mu je bilo stisnjeno in sr-

ce je utripalo od razvnetosti. Kolikokrat se mu je v nedolžni semeniški dobi sanjalo o katakombah prvih kristjanov, o teh pribežališčih prvotne vere! In še pred kratkim, ko je pisal svojo knjigo — kolikokrat je mislil nanje, na to najstarejšo in najčastitljivejšo sled izza občine ubogih in preprostih, katerih povratek je propovedoval! Ali možgane so mu docela napolnjevale slike pesnikov, velikih pripovedovalcev, ki so opisovali katakombe. Videl jih je skozi povečevalno steklo svoje fantazije in si jih je predstavljaj neznanstvo velike, enake podzemeljskim mestom, s širokimi cestami in prostranimi dvoranami, v katerih so se lahko zbirale velikanse ljudske množice. A sedaj? V kakšno borno, skromno resničnost je zašel!

»Ej da,« je odgovoril frater na vprašanja matere in hčeri, »nad meter ni široko, dvoje oseb ne more korakati vzpored. Kako so to kopal? O, to je bilo prav enostavno. Zamislite si: Obitelji, pogrebna družba je otvorila grobnico. Torej, s cepinom je izkopala prvi rov v tem takozvanem mehlem lehnjaku. Vidite, to je rdečkasta, mehka, obenem pa vztrajna zemlja; lahko se obdeluje, ne prepušča vode, izkratka kakor nalašč pripravljena za ta namen, ter je čudovito ohranila trupla.«

Pomolčal je in pokazal z medlim plamenom svoje sveče v vdolbine, ki so bile na desni in na levi v stenah.

»Vidite, to so loculi... Izkopali so torej podzemeljski rov, napravili na obeh straneh te izdolbine drugo vrh druge in polagali mrlične, navadno le v preprost prt zavite, vanje. Potem so namestili pred odprtino marmorno ploščo in jo pazno zadelali. Sedaj je vse jasno, kaj neda? Če so se druge obitelji pridružile prvim, če se je družba povečala, tedaj so podaljšali rov in kakor se je polnil, tako so šli dalje; izgrebli so tudi druge, na desno, na levo, na vse strani; da, napravili so tudi globlje ležeče drugo nadstropje. Vidite, tukaj smo v hodniku, ki je dobre štiri metre širok. Seveda se človek vpraša, kako so mogli mrlične tako visoko dvigati. Ali

niso jih dvigali; nasprotno, šli so niže in niže, prekopovali so zemljo dalje in dalje, čim so bile najnižje izdolbine polne. Tako se je zgodilo, da se je tukaj na primer v manj kakor štirih stoletjih izkopalo šestnajst kilometrov hodnikov, kjer more biti pokopanih več kakor milion kristjanov; vsa rimska kampanja je tako podrita. Pomislite to, pa preračunajte.«

Pierre je ves napet poslušal. Nekoč je bil ogledoval belgijski rudnik; tukaj je našel enake ozke hodnike, enak dušljiv, težak zrak, črno temo in prazno tišino. Le male sveče so brlele v gosti temi, katere niso mogle razsvetliti. Sedaj je razumel delo teh pogrebnihih termitov, te na slepo srečo izkopane podganske jame; nadaljevale so se po potrebi, brez umetnosti, brez simetrije, kakor je ravno zadelo orodje. Pri vsakem koraku so se pogrezale ali pa dvigale grbava tla, stene so bile čisto nagnjene; delali pač niso z lotom in kotnikom. Bil je le posel potrebe in usmiljenja naivnih, prostovoljnih grobokopov, nevednih delavcev, ki so s svojo neokretnostjo zapadli v dekadenco. To se je opazalo zlasti po napisih in slikah, ki so bile vdolbene v marmorne plošče. Človek bi jih bil lahko zamenjal z otročiji risbami, s katerimi počekavajo poulični stene.

»Vidite, večinoma je zapisano le ime,« je nadaljeval menih, »včasni ni niti imena, ampak besedi« in »pace«. Drugič imate naslikano prisposodobno: Golob čistosti, palma mučenika, ali pa riba; njeno grško ime je sestavljeno iz petih črk, ki so začetne črte peterih besed: Jezus Kristus, sin božji, izveličar.«

Pritisnil je mali plamen zopet k steni, da je bilo mogoče zaznati risbe: Palma je bila ena sama srednja poteza, kateri so bile pritaknjene male črtice kakor bodljike; golob ali riba sta bila označena z enostavnim obrisom, rep s kljukasto črto. Oči pa s piko. Črke kratkih napisov se bile krive, neenake, brez oblike. Bila je okorna pisava nevednih in preprostih.

(Dalje.)

ganizacija ne gre tako daleč, da bi tajila posamezne slučaje lenobe ali nerodnosti; vendar je treba pripomniti, da so taki slučaji zelo redki, kar je razumljivo; zakaj kopači delajo v akordu in z lenobo si škoduje delavec sam, česar pa angleški delavci ne store radi. Vendar je bila organizacija pripravljena v tem oziru ustreči delodajalcem in je predlagala, da naj se ustanove posebni odbori, ki naj bi sprejemali priporočila delodajalcev. To pa ni bilo podjetnikom dovolj: prihajali so z drugimi predlogi, ki pa niso bili sprejemljivi za delavce.

Dne 7. t. m. je bila konferenca, katere so se udeležili delavski in podjetniški zastopniki, pa je zopet ostala brezuspešna, ker so predstavitelji podjetnikov odklonili ureditev minimalne plače, namesto tega pa predlagali, da bi se kaj ukrenulo zaradi težavnih delovnih mest.

Pogajanja so se vodila tudi še pozneje, a doseglo se ni nič, kar bi mogli delavci sprejeti. Tudi vlada se in razumljivih vzrokov zanima za stvar, ali od nje ne pričakujejo delavci nič, zakaj priznati se mora, da nima nobenega uspešnega sredstva, s katerim bi prisilila podjetnike, da se spametujejo, razum ču bi hotela poddržati rudnike, česar pa ne bo storila. Vojaške priprave proti stavkujočim delavcem nimajo pomena, zakaj dasi se približuje dan, ko se ima pričeti stavka, so rudarji čudovito mirni, in vojaštvo ne bo dobilo prilike, da bi kaj opravilo s puškami. Mir delavcev je razumljiv, ker poznajo moč, na katero se upirajo. V svoji blagajni imajo okrog štiri milione funtov, to je okrog devet milijonov kron, tako da so najmanj za šest tednov popolnoma zagotovljeni. Ta srečstva pa so potrebna, ker je računati z dejstvom, da bo v stavki okrogel milion delavcev.

Od drugih delavskih kategorij je rudarjem že zagotovljena solidarnost. Pred vsem prihajajo v poštev transportni delavci, ki bodo pri taki stavki igrali veliko vlogo. Za vlado je največja nevarnost ta, da postane iz splošne stavke rudarjev lahko boj, ki bi bil zelo podoben generainemu štrajku. Gospodarski katastrofi bi potem lahko sledila politična; v kakšnem obsegu, to je seveda velika uganka. Ali lahko se reče, da se majo na Angleškem zelo visoki stoli.

V tork ima delavska zveza posvetovanje; to bo menda odločitev.

Ferri & Bissolati.

Od socialistov v Italiji se socialisti v drugih deželah lahko marsikaj nauče, ali večinoma le v negativnem smislu; kadar hočemo izvedeti, kako ne smejo ravnati socialisti, pogledimo v Italijo. Imenovati se socialisti in biti socialist je razlika, ki jo v Italiji še vse premalo poznajo. Zato vlada v ondotti socialistični stranki že davno mizerija, s katero se bo treba resno baviti, ker ne more biti delavstvu vseeno, po kakšnih potih hodijo in se vodijo njegovi tovariši v posameznih deželah.

Dokler so se posamezna krila italijanske stranke prepirala o taktiki, se je njihovim sporom še lahko pripisoval značaj domačih zadev, čeprav so se konflikti včasih že nevarno dotikali načel. Ali klavna vloga, ki so jo igrali nekateri socialistični poslanci v italijanski zbornici ob priliki pijane komedije zaradi tripolitanskega tolovajstva, ni več notranja zadeva gospodov Bissolati, Ferri in družbe, temveč vsiljuje internacionalni vprašanje, kako dolgo bo še dovolila takim ljudem, da nastopajo kot člani mednarodne socialne demokracije.

Otročje bi bilo, če bi kdo zahteval, da morajo biti socialisti vsega sveta v vsakem posameznem vprašanju in v vsakem odloku vsakega vprašanja do pike enakega mnenja. In za različne nazore je med socialisti toliko svobode, da je najradikalnejši svobodnjak ne more več zahtevati. Ali polje takih nasprotij ne more biti neomejeno, zakaj socializem je načelo, in le kdor stoji na njegovih tleh, more biti socialist. Gospodu Bissolati je lahko cilindar zoprn in lahko so mu kratke suknje ljubše od dolgih; gospod Ferri se lahko ogreva za darvinizem in odvrača od slikarskega impresionizma. Ali kjer gre za načela socializma, ni druge poti: Ali jih priznavaš in se po njih ravnaš tedaj si socialist; ali pa se nočeš ozirati nanja, tedaj pa tudi nisi socialist.

OSKAR WILDE:

Udani prijatelj.

Stara povodna podgana je pomolila nekega jutra svojo glavo iz luknje. Svetle oble oči je imela in sive ščetinaste brke in njen život je bil kakor kos črne cedike. Male goske so plavale po ribniku kakor žolti kanarčki, in njih mati, čisto bela, z jarko rdečimi nogami, jih je učila, kako je stati z glavo navzdol.

»Nikoli vas ne spremem v boljše družbo, če se ne navadite stati na glavi,« jim je dejala. In od časa do časa jim je pokazala, kako gre najlažje. Ampak male goske niso pazile. Tako mlade so bile, da še niso umele prednosti, ki jih daje dobra družba.

»Neposlušni otroci,« je vzkliknila stara povodna podgana, »vredni so, da se utope!«

»Nikakor ne,« je odgovorila gos. »Vsak začetek je težak in potrpežljivosti staršev ne sme biti meja.«

»Ah, roditeljskih čuvstev ne poznam,« je dejala povodna podgana, »rodbinski človek nisem. Omožena nisem bila nikoli in tudi veselja nimam za to. Ljubezen je po svoje čisto čedna reč, ampak prijateljstvo je vse kaj višjega. Na svetu ne poznam nič zlahtnejšega in redkejšega od udanega prijateljstva.«

»A kako, povejte mi, si predstavljate dolžnosti prijateljstva?« je vprašala zelena konopljenka, ki je sedela na bližnji vrbi in poslušala ta razgovor.

»To bi tudi jaz rada vedela,« je dejala gos. In plavala je do konca ribnika in se postavila na glavo, da dá otrokom dober zgled.

»Kakšno nespametno vprašanje!« je vzklik-

To, kar je večina takozvanih socialističnih poslancev storila v italijanski zbornici pri debati o dekretu, ki se nanaša na pajacovsko »aneksijo« Tripolitanijske, ni socialistično. Ali če bi šlo za malenkost, za hipno zmoto, tedaj bi se lahko dejalo, da se ljudje lahko motijo in da so tudi socialisti ljudje. Saj se celo nasprotnikom marsikaj pregleda skozi prste; kako da se ne bi sodrugom? Toda govori in glasovanje gospodov, ki se se smatrajo za socialiste, se ne more več imenovati malenkostna pomota. Zlasti to, kar je storil Enrico Ferri, je smrten greh proti temeljnim načelom socializma in proti mednarodni solidarnosti. Pregreha je tako velika, da bi najraje videli te gospode onkraj stranke.

Bissolati je pravil, da je bil začetkoma zodekretu. Ali mož, ki lani le zato ni hotel postati minister, ker je mislil, da ne bi mogel priti brez cilindra na dvor, je opravil svojo stvar tako konfuzno, da ne mora živ krst razumeti, zakaj ni raje kar glasoval za Giolittiev paviljovški dekret.

Bassolati je pravil, da je bil začetkoma zoper vojno. Vendar pa misli, da ne sme njegova stranka drugače čutiti kakor ves narod. Čudno, da je tako intelig. mož, kakršen je Bissolati nedvomno, ni razumel, kakšno neumnost je izrekel. Za čuvstva ni ukazov; človek čuti, kakor pač čuti, in to velja tudi za stranke. Če obsoja moje srce vojno in rop, ne more nihče od mene zahtevati, da naj se navdušujem za banditstvo, češ ves narod se navdušuje zanje.

Gospod Bissolati pa sploh nima prav, ker ni res, da je italijanski narod pijan Giolittijeve pustolovščine, in ravnotako ni res, da jo je ves narod izsilil. Pred otvoritvijo parlamenta jo je velik socialističen zbor ostro obsojal, in če bi italijanski poslanci vedeli, kaj je disciplina, bi bili v zbornici govorili in glasovali tako, kakor je sklenila stranka, pa se ne bi bili nalezili šovinizma meščanskih strank. In če se Bissolati ne more zanašati na svojo lastno socialistično zavest, bi bilo že bolj umestno, da bi vprašal, kako sodi o stvari socialistični proletarijat, kakor pa da ugiba, kako čuti takozvani »ves« narod.

Zalostno, da ni v parlament. frakciji v Italiji nebenega edinstva. Zakaj če ne morejo poslanca pri taki priliki, pri kateri res večji kos sveta pazi, kaj da se godi v rimskem parlamentu, nastopiti složno in enotno, je slika gotovo klavna in ugleda si s tem ne morejo pridobiti. Zalostnejše pa je, če so razlike mnenja tako velike, da posamezniki kakor Enrico Ferri, celo odobravajo dejanje, za katero ni nobene opravičbe in ki ga mora vsak socialist obsojati.

Ne glede na načelo pa ni bil nastop socialistov, ki so aneksijo odobravali bodisi z besedami, bodisi z glasovanjem, niti pameten. Zakaj če je res, da je bila ob izbruhu vojne v Italiji pijanost velika, je tudi res, da se je precejšen del prebivalstva že iztreznil. Ali nedvomno je, da izpuhti sčasoma vse nespametno navdušenje, zakaj laži o velikih zmagah imajo že danes kratke noge, popolnoma neuspešne pa bodo postale, ko pride neizogibna doba večjih krvnih in večjih denarnih žrtve. Dosedanji del vojne je bil še najcenejši in najlažji. Z vsakim korakom, ki ga napravijo Italijani v notranje kraje dežele, se bodo povečale težave in stroški se bodo množili, da se bodo ministrom in ljudstvu ježili lasje na glavi. Takrat bo v masah konec vsega navdušenja; in kadar bo ljudstvo preklinjalo vojno in aneksijo, bi radi vedeli, kako bodo gospodje psevdosocialisti zagovarjali svoje stališče.

Danes morda laska tem nesocialističnim socialistom hvala in kajenje ministrov in šovinistov. Na mednarodnem kongresu bodo pač slišali drugačne, manj laskave, ali krepkejše glasove. Če ne bodo dotlej raje sami zapustili stranke, v kateri itak ni njih pravi prostor.

Italijansko turška vojna.

Bombardiranje Bajrute.

Italija strelja kozle, odkar je začela svojo dejanji iz norišnice sorodno vojno. Pravkar je zopet ustrelila prav kapitalnega. Njena mornarica je silno žejna slave, ali kljub petmesečni vojni je doslej ni dosegla več kakor na mirovnihih manevrih, pač pa je utrčila nekoliko krepkih blamaž. Dasi so ji peli v rimsk. parlamen-

tu glasne ode, se menda njeni admirali vendar zavedajo, da gleda svet na njih junaštva bolj z očmi humorista. Zato stikajo povsod, kje bi našli priliko, da bi vendar dosegli glorio, ki se jim doslej dosledno umika. Ali uspehi so klaverni in čimbolj se peha ponosna marina za njimi, tembolj postaja smešna.

V vsej tej smešnosti, katere so kljub slabim izkušnjam ne zna odvaditi, je pa vendar tudi precej nevarnosti. Lov na tuje trgovske ladje je prinesel že hude nepravilke. Zaradi aretacije turških zdravnikov na francoski ladji je imela s Francijo hud konflikt, ki bi bil imel lahko še hujske posledice. Kljub takim naukom pa nadaljuje svoje pustolovščine, ter je v soboto pomnožila dosedanje narobe-slavo z novim žalostnim junaštvom.

Na obrežju Sirije (Mala Azija) je Bajrut dandanes največje mesto z bogatim trgovskim prometom in z močnim razvojem. Prebivalcev šteje sedaj 185.000, ter je najvažnejša luka Sirije in severne Mezopotamije. Z Damaskom je zvezan s 145 kilometrov dolgo železnico. Mesto ima skoraj popolnoma evropski značaj. Zlasti Francozi imajo tukaj velike zavode in francoščina je glavni prometni jezik. Industrija je zelo razvita, izdeluje se svila, bombaž, pa zlatina in srebrnina. V okolici so veliki nasadi tobaka in bombaževine. Vsled pretežno evropskega prebivalstva so tukaj evropske šole in veliki misioni.

V luki tega mesta je bilo dvojje turških barčic, mala topničarka in še manjša torpedovka. Oba čolna sta služila obrežni službi, in italijanska mornarica se jih pač ni imela bati. Za vojno v Tripolitanijski nista prišla nikakor v poštev. Ali v soboto sta se prikazali pred Bajrutom dve italijanski oklopniči in sta pozvali turški barki, naj se vdeta. Še preden sta dobili odgovor, sta začeli streljati, ter sta potopili turška morská vozilčka, ki menda nista prišla do tega, da bi bila izprožila le en strel. To ni bilo težko delo. Kakor vedno v tej vojni si poročila o posameznostih tega dogodka nasprotujejo. O posledicah bombardiranja si še ni mogoče napraviti zanesljive slike. Vsekakor pa so prav verjetne vesti, da so na Francoskem zaradi tega zopet razdraženi.

Mogoče da so poveljniki ob otvoritvi parlamenta hoteli podati bojni fantaziji nekaj hrane. Ali teh nespametnih eksperimentov, ki tudi v Italiji ne morejo navdušiti nobenega mislečega človeka, bi bil lahko konec. Zakaj tam, kjer je smodnik je vsaka iskra nevarna.

NOVICE.

* **Pot meščanskega politika.** V Budjevicah je bila 22. t. m. sodna obravnava proti socialno demokratičnemu uredniku Križu, ki je očital bivšemu mladočeskemu poslancu Holanskemu, da si je za svojega poslančevanja izprosil od ministrskega predsednika Körberja koncesijo za tiskarno in s to koncesijo je potem uganjal razne manipulacije. Meščanski imenitnik se je čutil vsled te trditve užaljenega, pa je sodruga Križa tožil. Obravnava je zbujala velikansko zanimanje in sodna dvorana je bila nabita do zadnjega prostorčka. Sodrug Križ je vedel, kaj je pisal, pa je nastopil dokaz rasnice, na podlagi katerega ga je sodišče oprostilo. Več priče je potrdilo, da jim je prodal Holansky koncesijo pod pogojem, ako mu njegov list leto dni zastoj tiskajo. Mladočeski korenjak odslej menda ne bo več hodil na solnce, kadar bo čutil maslo na glavi.

* **Slepar iz „boljših“ krogov.** „Duisburger Generalanzeiger“ poroča: Glavni ravnatelj knežje domene Hatzfeld-Wildenburg, pl. Boodt je poneveril dva milijona mark. Imenitnik je z ogromno svoto pobegnil, s sabo je vzel svojo ljubico, medtem ko je njegova žena v blaznici.

* **Revolta kaznjencev.** V kaznilnici Stein pri Kremsu je izbruhnila revolta kaznjencev. Kaznjenci so zahtevali boljše plačo in boljše hrano, česar pa jim niso dovolili. Nato je nastala revolta, da so poklicali vojaštvo na pomoč proti kaznjencem. Voditelje stavke so odvedli v samotne celice; od tega časa pa hodijo kaznjenci vsak večer k oknom svojih celic in dvigajo tak krik, da ga slišijo celo v Kremsu.

* **Ljubezniva zakonca.** V Londonu se odigrava pred sodiščem proces, ki zbuja splošno veselost. Gospa Beatrice Studleyjeva je tožila svojega moža gospoda Johna Studleya zakonolomstva in grdega ravnanja, nakar je naperil go-

spod Studley proti njej protitožbo prav tako zaradi zakonolomstva. In zdaj brskajo pred sodiščem že deset dni po tej zakonski zadevi in na dan prihajajo stvari, da se mora celo sodnik v častiljivi lasulji truditi z vso vmeno, ako hoče zadržati smeh. Gospa Studleyjeva je jako elegantna ženica, oblagodarjena z vsemi prijetnostmi nežnega spola; pred sodišče pride vsak dan v drugi toaleti. Gospod Studley je bogat ljubitelj športa, ki je občeval s svojo ženo v „najboljših“ londonskih krogih. Mlada ženica trdi, da jo je ljubeznivi soprog skoro redno vsak dan naklestil in ji ob priliki zadal tak hud udarec po roki, da je morala nositi več dni obvezo na njej. Razentega jo je varal z njeno prijateljico gospodično Muriel Rochejevo. Za dokaz je pokazala Studleyeva dnevnika, kjer je vestno beležila tri leta vse sunke, brce, udarce, zaušnice in zakonolomstva, ki jo je bila z njimi oblagodarila ves ta čas soprogova ljubeznivost. Gospod Studley pa trdi, da je njegova žena največja lažnjivka vsega dvajsetega stoletja. Pisala ni bila nikdar dnevnika, ampak si ga je bila prikrojila pozneje nalašč za ta proces. Zene ni nikdar pretepal, samo enkrat jo je ne previdnosti rahlo udaril po roki, ko mu ni hotela izročiti otročička. „Moja žena, ta sladka golobica,“ je pripovedoval Studley, „me je nato s pestjo udarila v obraz, da mi je zlomila zob!“ Ampak na te besede je sladka golobica takoj planila kvišku in izjavila med oglušnim smeom poslušalcev, da je bil tisti zob tako nepristen. Nadalje trdi obtoženi in tožeči zakonec, da ga je žena varala z znanim londonskim ljubiteljem športa Arturjem Tharpom. Mladi ženi stoji v tem procesu njena mati gospa de Chairova na strani, ki nastopa proti svojemu zetu kakor tašča iz šaljevih listov. Neprenehoma pogleduje zeta s strupenimi pogledi in govori o njem samo z izrazom „okrutnik“, med tem imenuje svojo hčer „ubogo stvar“. Kadarkoli njena hči kaj trdi, plane pokonci in krične vmes: „Pripravljena sem, da prišežem na to!“ Proces se ne nadaljuje, a se bo gotovo končal z ločitvijo zakona.

* **Olimp v plamenih.** Na Olimpu že nekaj dni gore gozdovi. Izjalovili so se vsi poskusi, da bi ogenj pogasili. Gorovje izgleda kakor ogromna, ogenj blujoča gora. Sodijo, da so zenetile ogenj roparske tolpe, ki hočejo s tem potisniti turške čete nazaj.

* **Proti d'Annunziju.** Veliki italijanski pesnik in obenem veliki šovinist d'Annunzio rad zлага razne ode na čast italijanskemu narodu, pri čemer se posebno rad zaletava v Avstrijo in kliče prokletstvo nanjo zaradi Jadranskega morja in Italijanov v Avstriji. Vsled tega je sklenila dunajska centralna biblioteka črtati iz kataloga vso d'Annunzijeve dela. Predlog je stavil načelnik profesor Reyer in je bil sprejet z vsemi proti enemu glasom.

* **Bogato nemško mesto na Ogrskem.** Na Ogrskem je mesto Ogrska-Bela gora, ki ima okoli 11.000 prebivalcev samih Nemcev. Mestece ima šest denarnih zavodov z 10.700.000 kronami. V hipotekah je vsega skupaj 200.000 kron. Pravijo, da ni nobenega reveža v mestu.

* **Despotsko samoljublje.** V Düsseldorfu je prišlo nad 7. lovski bataljon neprijetno presenečenje, ki ga je bil pripravil princ Schaumburg-Lippe. Princa so le nekateri izmed vojaštva poznali, zategadelj je povsem umljivo, da so ga samo ti nekaterniki pozdravljali. Tedaj pa se je dvignilo v duši modrokrvnega imenitnika globoko užaljeno samoljublje. Samovoljno je ukazal prvemu bataljonu osem dni zapora v vojašnici in ukrenil, da štiri tedne po zaporu noben nadlovec in lovec ne dobi dovoljenja čez čas.

* **Prijet advokat.** V kolinski okolici zbuja veliko pozornost aretacija ondotnega odvetnika dr. Rudolfa Reimanna, ki je povzročil mnogim ljudem materialno škodo. Kutnogorsko sodišče je bilo odvetnika povabilo na dolgo zasliševanje na podlagi katerega ga je dalo prijeti. Sumijo ga, da je ponarejal mejnice in zase pridržaval denar svojih klientov. Baje je oškodoval posamične osebe skupno za 300.000 K. Kutnogorsko okrožno sodišče zasliši vsak dan mnogo oseb.

* **Vihar v Ameriki.** Po vzhodnem delu Združenih držav od Čikaga do Novega Jorka je razsajal hud vihar, ki je napravil huda opustošenja. V novorojškem pristanišču so razburkani valovi razne naprave močno poškodovali. Vihar je pometal celo vrsto napisnih desk na trgovinah po tleh. Vihar je pulil drevesa s koreninami vred in prekopicaval svetilke. Iz Čikaga poročajo o snežnem metežu, kakor ga že 12 let ne pomnijo, ki pa je dal na tisoče brezposelnikom zopet dela.

župnik ne zna tako lepih besedi, četudi stanuje v trinadstropni hiši in ima zlat prstan na mezinu.

Pa povabimo Ivaneka k nam na dom, se je oglašil najmlajši sin mlinarjev. Če je ubogi Ivanek v bedi, mu odstopim polovico svoje juthe in mu pokažem svoje bele kunce.

Bedak, je vzkliknil mlinar. Prav res ne vem, čemu te pošiljam v šolo. Prav nič se nisi navadil tam. Če bi mali Ivanek prišel k nam, pa bi videl toplo ognjišče, pa naš okusni obed in naš veliki sog rdečega vina, bi ga lahko premotila zavist, in zavist je strašna reč, ki prav lahko pogubi značaje. Za nobeno ceno nečem, da bi se zaradi mene pokvaril Ivanekov značaj. Najboljši njegov prijatelj sem in bom vedno skrbel in čuval, da ga ne premoti izkušnja. Poleg tega bi me utegnil Ivanek, če bi nas obiskal, prositi moke na posodo, tega pa ne maram. Zakaj moka in prijateljstvo sta dve reči, in ni jih mešati. Dve različni besedi sta in pomenjata dve različni reči. To je vsakemu jasno.

Kako imenitno govoriš, je dejala mlinarica in si nalila poln kozarec toplega piva. Kmalu bi bila zadremala, kakor v cerkvi.

Mnogo ljudi je, ki delajo dobro, je odgovoril mlinar; ampak malo jih je, ki dobro govorijo. To kaže dovolj jasno, da je govorjenje mnogo težje in tudi mnogo važnejše. In strogo je pogledal čez mizo na svojega malega sinka, ki ga je bilo tako sram, da je globoko povesil svojo glavo, da je zardel in so mu kanile debele solze v njegov čaj. Tako mlad je bil, da mu ne smete zameriti.

(Dalje prih.)

gati mlinar je bil Ivaneku tako udan, da ni mogel nikoli mimo vrta, ne da bi se bil vzpel čez ograjo in si natrgal velik šopek ali pa pest dehtečih zelišč, ali pa si napolnil žepa s slivami ali češnjami, kadar je sadje zorelo.

Resničnim prijateljem mora biti vse skupno, je govoril mlinar. In mali Ivanek se je nasmehnil in pokimal z glavo, pa je bil ponosen, da ima prijatelja tako plemenitih misli.

Seveda so se časih sosedje zelo čudili, da bogati mlinar ni nikoli obdaril Ivaneka, dasi je imel v mlinu na stotine vreč moke in šest krav in celo čredo ovac; ampak Ivanek se ni menil za take reči in nič mu ni delalo večjega veselja, kakor da je poslušal mlinarja, ko je pripovedoval čudezne reči o nesebičnosti resničnega prijateljstva.

Tako je delal mali Ivanek na svojem vrtu. Pomladi, poleti in jeseni je bil presrečen, ampak ko se je oglašila zima, pa ni bilo ne sadja ne cvetja za na trg, je trpel glad, in je moral pogosto v postelj brez grizljaja, če odštejemo nekaj suhih hrušk in trdih orehov. Vrtu tega je bil pozimi vedno čisto sam, zakaj mlinar ga ni obiskal nikoli.

Ne kaže mi obiskavati Ivaneka sedaj v snegu, je govoril mlinar svoji ženi. Če imajo ljudje skrb, je najboljša, da jih pusti same in da jih ne motiš z obiski. Tako je moje naziranje o prijateljstvu in mislim, da imam prav. Raje počakam pomladi in potem ga obiščem, pa mi bo lahko dal veliko košaro trobentic, sebi na veliko vsesolje.

Zmerom misliš na druge, je odgovorila mlinarjeva žena, ki je sedela v naslonjaču poleg ognjišča; je na druge. Z užitkom poslušal človek tvoje besede o prijateljstvu. Uverjena sem, da

nila povodna podgana. »Od svojega udanega prijatelja zahtevam, da mi je udan, to je pač naravno.«

»A kako mu vračate udanost,« je dejala ptica, se vzpela na srebrno vejico in fofotala s svojimi krilci.

»Ne razumem vas!« je odgovorila povodna podgana.

»Dajte, da vam povem o tem malo zgodbo,« je dejala konopljenka.

»Ali se zgodba mene tiče,« je vprašala povodna podgana, »potem rada poslušam zakaj poezija mi je močno pri srcu.«

»Lahko jo vzamete tudi nase,« je dejala konopljenka. Zletela je navzdol, spustila se na breg in pripovedovala zgodbo o udanem prijatelju.

»Enkrat je živel,« je začela konopljenka, »imeniten fant, Ivanek po imenu.«

»Ali je bil znamenit človek?« je vprašala povodna podgana.

»Ne,« je odgovorila konopljenka. »Zdi se mi, da ni bil posebno znamenit izimši njegovo dobro srce in okroglo, zabavno, veselo obličje. Živel je sam zase v svoji bajti in ves dan je delal na svojem vrtu. V vsej okolici ni bilo lepšega vrta. Nageljni so rasli v njem in levkoje in pešček in Marijini lasci. Rdeče rože so cvetele v njem in hlasti žafran in zlate, škrlatne in bele vijolice; zvončki in kreša, majaronček in timijan, trobentice in lilije in narcisi so poganjali in cveteli po vrsti, kakor so veleli meseci, in cvetlica je nadomestila cvetlico, in zmerom so bile tam lepe reči za oko in prijetne vonjave.«

Ivanek je imel celo kopo prijateljev, ampak najljubnejši je bil debel mlinar Andrej. Bo-

niso še poznali histerije, iz katere je razlagati vse izredne dogodke, ki so se dogajali pred njih očmi.

ZADNJE VESTI.

FRANC FERDINAND V PETERBURGU.

Peterburg, 26. febr. Iz dobro poučenega vira poročajo, da se vrše med rusko in avstrijsko vlado pogajanja zaradi obiska avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda v Peterburgu.

POSVEČENJE NUNCIJA.

Rim, 26. febr. Danes se odpelje dunajski nuncij monsijor Scapinelli z Dunaja, da bo tukaj od papeža posvečen za nadškofa.

Stürgkh pri cesarju.

Dunaj, 25. febr. Včeraj je cesar v Schönbrunnu sprejel ministrskega predsednika grofa Stürgkha na daljši avdienci.

Grof Berchtold.

Dunaj, 25. febr. Včeraj je grof Berchtold sprejel svoje posle v ministrstvu za zunanje zadeve.

Dalmatinski deželni zbor.

Zadar, 25. febr. Včeraj je deželni zbor sprejel zakonska načrta o pogozdovanju Krasa in o varstvu gozdov. Nato se je odgodil.

ČEŠKO NEMŠKA SPRAVA.

Narodno politična komisija.

Praga, 25. februarja. Narodno politična komisija češkega deželnega zbora je sklicana za ponedeljek, 4. marca. Predloži se ji sestavek poročevalskega odbora o organizaciji deželnega odbora. Sodi se, da se doseže sporazum vsaj v nekaterih točkah. Prihodnji teden imata še Ceh dr. Fořt in Nemec dr. Urban, ki sta člana na poročevalskega odbora, konference zaradi težav, ki doslej še niso odstranjene. Pred sestankom narodno politične komisije ima delovni odsek sejo.

HRVAŠKE RAZMERE.

Prepovedani shodi.

Zagreb, 25. februarja. Mirko Pisačić je sklical shod, ki bi bil biti snoči na Starčevićem trgu. Policija ga je prepovedala, češ da sklicatelj ne daje dovolj garancij za red in mir, ter da prostor in ura nista primerna. Pisačić je dal na onih letakih, ki so vabili na shod, natisniti prepoved shoda. Nato je policija letake konfiscirala, ter dejala Pisačiću, da ga naznani državnemu pravdnistvu.

Sisak, 25. februarja. Za jutri je bil tukaj napovedan shod z dnevnim redom »Politični položaj na Hrvaskem in v Bosni«. Oblast ga je prepovedala.

Demonstracije.

Zagreb, 25. februarja. Ker je bil za snoči napovedan shod prepovedan, je prišlo zopet do demonstracij. V Ilici in Starčevićem trgu blizu državnega kolodvora se je zbralo več skupin, ki so prišle s policijo na raznih krajih mesta v konflikt, pri čemur je bilo nekoliko oseb lahko poškodovanih. Dijak trgovske šole Korkanović je bil s palico udarjen po glavi tako, da so ga morali prepeljati v bolnico usmiljenih bratov. Na palači nadzorništva ogrskih državnih železnic so pobili šipe, na trgu Khuen Hederváryja so pa potrgali ulične table s hiš.

Razpuščen občinski svet.

Zagreb, 25. februarja. Občinski svet v Požeji je razpuščen in župan Kiršner odstavljen. Proti njemu je uvedena preiskava. Za komisarja je imenovan podžupan (namestnik »velikega župana«, nemško Vizegespán, ne Vizebürgermeister) Horvath.

OGRSKE HOMATIJE.

Zadovoljni Košutovci.

Budimpešta, 25. februarja. Snoči je imela Košutova stranka konferenco, ki se je izrekla za pogodbo s Khuenom. Poročal je na dolgo in široko grof Aponyi, ki je dejal, da stranka ne opusti boja proti brambni predlogi, ali tehnične obstrukcije se ne bo udeleževala. Szallay je dejal, da ga pogodba z ministrskim predsednikom ne more pomiriti, ali da ne moti enotnosti, bo glasoval za resolucijo, katero je predložil Toth. Bela Barabas je zelo ostro kritiziral pogodbo z vlado. Pozgaj je dejal, da je najostrejši boj zoper brambno predlogo potreben; on je zato, da se dela tudi nadalje sporazumno z Justhovo stranko. Nadanyi se pridružuje Barabasu vemu mnenju in pravi, da mu vest ne dopušča odnehati od boja zoper brambne predloge. Končno pa je bila sprejeta Tothova resolucija z vsemi glasovi proti dvema.

Justhova stranka.

Budimpešta, 25. februar. V Justhovi stranki vlada silno ogorčenje proti Košutovcem, katerim očitajo izdajstvo, ker je lani Košutova stranka sklenila skupno nastopanje z Justhovci, pa se je zdaj poravnala s Khuenom.

Khuen lovi Justhovce.

Budimpešta, 25. februarja. Justhova stranka namerava že jutri pričeti s tehnično obstrukcijo in računa, da jo bodo podpirali izven strank stoječi osemindesetdesetniki. V vladni stranki mislijo, da se v doglednem času posreči sporazum z Justhovo stranko. Pravijo, da Khuen zaradi tega še ni obljubil nič natančnejšega glede na volilno reformo, ker hoče v tem oziru prinese Justhovi stranki še nekatere ugodnosti (?).

ITALIJANI SO BOMBARDIRALI BAJRUT.

(Glej članek »Italijansko-turška vojna«.)

Valljevo poročilo.

Carigrad, 25. febr. Bajruti vali brzojavlja: Včeraj ob 8. in 40 minut sta pripluli v luko dve italijanski bojni ladji in sta poslali valilju poziv, naj izroči topničarko »Awnillah« in turško torpedovko, ki sta bili v pristanišču. Preden je utegnil vali govoriti s poveljnikom topničarke in s pristaniškim prefektom, so pričeli Italijani pred potekom odloga streljati in so potopili topničarko in torpedovko. V poznejšem poročilu javlja vali, da so Italijani pričeli obstreljevati konak.

Italijansko poročilo.

Rim, 25. febr. Z ozirom na vest londonskega »Evening Newsa«, ki je prvi imel poročilo iz Bajruta in je javljal, da so Italijani bombardirali mesto Bajrut, sporoča »Agenzia Stefani« naslednje: Doslej je znano sledeče. Ker je bilo znano, da sta v Bajrutu dve turški bojni ladji, ki nameravata lajšati vojno kontrebando in napadati italijanske prevozne ladje, so dobile italijanske boje ladje povelje, naj odplovejo v Bajrut in uničijo turški ladji. To je vojna operacija, ki se je izvršila in o kateri še ni uradnega poročila. Izključeno pa je, da bi bilo mesto bombardirano.

50 oseb mrtvih.

Carigrad, 25. febr. V Bajrutu je bila uradna preiskava, ki je došla, da je bilo ob bombardiranju 50 oseb smrtno ranjenih, okoli 100 pa ranjenih. Iz Damaska so odpotali tri eskadrone konjenice.

Turški protest.

Carigrad, 25. febr. Porta je poslala na veleposlanstvo v London protest vsled italijanskega bombardiranja Bajruta kot neutrjenega kraja. Kroži vest, da sklene ministrski svet izgon vseh Italijanov.

Položaj v Bajrutu.

Bajrut, 26. febr. Ubita sta bila dva Rusa. Petdeset oseb je težko ranjenih. Nad mestom so razglasili obsedno stanje. Pred mestom križarita francoska in angleška križarka, ki sta včeraj pripluli.

Uradno turško poročilo.

Carigrad, 25. febr. Notranje ministrstvo poroča o bombardiranju Bajruta: Včeraj ob 7. zjutraj sta pripluli pred Bajrut dve italijanski oklopnici tipa »Vittorio Emanuele« in dve prevozne ladji ter zahtevali izročitve topničarke »Avu-illaha« in torpedovke »Angora«. Turški bojni ladji sta se takoj pripravili na boj. Med tem ko so se oblasti posvetovala o noti italijanskega kontreadmirala, so pričeli Italijani bombardirati, preden je potekel določeni čas. Turški ladji sta se pogumno branili. »Avu-illaha« je zadelo več krogel in se je vžgal. Električni kotel je eksplodiral. Posadka se je izkrcala z orožjem vred, kolikor je bilo to še možno. Slednjič sta se »Avu-illaha« in »Angora« potopili. Po bombardiranju je sovražnik odplul, vrnil pa se je čez dve uri in obstreljeval dele turških bojnih ladji, ki so moleli iz vode. (Veliko junaštvo!) Strel je zadel poslopje otomanske banke in ga deloma poškodoval. Nato sta sovražni ladji odpluli. Prebivalstvo je bilo v prvem hipu vznemirjeno, vendar se je oblastim posrečilo, da so v kratkem času napravile mir.

IZ TRIPOLITANIJE.

Prva železnica.

Tripolis, 26. febr. Včeraj se je otvorila proga nove od Italijanov zgrajene železnice iz Tripolisa do Ajncare.

Rusija in Amerika.

Peterburg, 25. febr. Dumi je poljedelski minister predložil načrt zakona, ki zahteva 120.000 rubljev za študij strojne industrije v Kanadi, Nemčiji, Angliji, Švedski in Avstriji, češ, da ni gotovo, da se obnovi pogodba z Zjedinenimi državami iz leta 1832. Nadalje zahteva 230.000 rubljev za pospeševanje bombaževih nasadov v Turkestanu.

KITAJSKA REPUBLIKA.

Besni monarhisti.

Mukden, 25. febr. Takozvana Družba neustrašenih je naznanila Juanšikaju, da se bo z orožjem v rokah bojevala proti republiki. Družbi pripadata tudi Čaverhsin in princ Cajce.

REVOLUCIJA V MEHIKI.

Amerikanci na meji.

Washington, 25. febr. Čete Zjedinenih držav ob meji so dobile nalog, da prekoračijo mehiškansko mejo nemudoma, če bi nastala nevarnost, da bi se streljalo na ameriško ozemlje.

Bitka pri S. Pedro.

Mehiko, 25. febr. V bitki pri S. Pedro dne 19. t. m. je padlo 257 vstašev v soteski, v katero so jih zvabile vladne čete. Te so imele samo 11 mrtvih. V bitki je bilo ubitih tudi nekoliko žep in otrok.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in salaga založba Zarje.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Tiskovni sklad »Zarje«: Veselo omizje v gostilni Letmana v St. Andražu po P. Briskotu 2 K 20 vin.; Jug Štefan v Solkanu 2 K; Gjuro Stojšič, brivec v Zagorju 1 K; Cink nabral na shodu na Javorniku zato, ker je sodruga z »gospodi« tituliral 6 K 40 vin. Vesela družba pečarskih pomočnikov v Ljubljani 1 K 64 vin. in g. Barle 1 K. — Zivelci nabiranci in darovalci!

Splošna delavska zveza, VZAJEMNOST

za Kranjsko

vabi na

III. redni letni

in objednem

ustanovni občni zbor,

ki se vrši

v nedeljo, dne 24. sušca 1912, ob pol 10. uri dopoldne v salonu gostilne »International« v Ljubljani, Resljeva c. 22.

Dnevni red:

1. Volitev komisije za pregledovanje mandatov.
2. Poročila: a) načelnika, b) blagajnika, c) tajnika, d) nadzorstva.
3. Volitev zveznega načelstva in kontrolne komisije.
4. Sklepanje o pripravljenih predlogih.
5. Raznoterosti.

Glas in sedež na občnem zboru imajo v §§ 21 do 25 določene osebe.

Imena in naslove izvoljenih delegatov je vpsolati zveznemu načelstvu najkasneje do 16. marca, do istega roka je tudi vpsolati načelstvu vse samostojne predloge, ker bi sicer ne prišli na zveznemu zboru v razpravo.

Ljubljana, 22. februarja 1912.

Za zvezino načelstvo:

Jos. Petrič,
t. č. tajnik.

Dr. Jos. A. Tomšič,
t. č. predsednik.

Delavska hranilnica in posojilnica

vpisana zadruga z omejenim jamstvom v Ljubljani

vabi na

III. redni občni zbor

ki se vrši 9. marca ob 8. zvečer v Šelenburgovi ul. št. 611.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
 2. Potrjenje letnega računa.
 3. Razdelitev čistega dobička.
 4. Volitev načelstva in nadzorstva.
 5. Razpravljanje in sklepanje o predlogih posameznih članov.
- V slučaju nesklepčnosti se vrši v smislu § 30 zadruginih pravil dne 23. marca ob istem času ravnotam drug občni zbor z istim dnevnim redom.

Načelstvo.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Pirnat, Kolodvorska cesta.

Zupančič, Kolodvorska cesta.

Blaž, Dunajska cesta.

Sterkovič, Dunajska cesta.

Fuchs, Marije Terezije cesta.

Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Šubič, Miklošičeva cesta.

Šenk, Resljeva cesta.

Kanc, Sv. Petra cesta.

Treo, „

Kušar, „

Podboj, „

Bizjak, Bahoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama.

Svetek, Zaloška cesta.

Šešark, Šelenburgova ulica.

Suhadole Anton, Zelena jama 50.

Dolenec, Prešernova ulica.

Pichler, Kongresni trg.

Ušeničnik, Zidovska ulica.

Kleinstejn, Jurčičev trg.

Wisiak, Gospodska ulica.

Stiene, Valvazorjev trg.

Košir, Hilšerjeva ulica.

Sušnik, Rimska cesta.

Klanšek, Tržaška cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica.

Blaznik, Stari trg.

Velkavrh, Sv. Jakoba trg.

Kustrin, Breg

Sever, Krakovski nasip.

Državni kolodvor.

Križaj in Kotnik, Šiška

Likar, Glince.

Jezeršek, Zaloška cesta.

Delavska hranilnica in posojilnica v Ljubljani

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom.)

Wolfova ulica št. 3, II. nadstropje.

Obrestuje hranilne vloge po 4 1/2%. Sprejema vloge na tekoči račun. Posojuje na osebni kredit in zastave, vredn. listine, hipoteke itd.

Uradije se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.